

4. Онищук В.А. Типы, структура и методика урока в школе / В.А. Онищук. – К. : Радянська школа, 1976. – 184 с.
5. Скаткин М.Н. Исследования структуры урока / М.Н. Скаткин // Советская педагогика. – 1969. – № 12. – С. 139–141.
6. Москаленко К.А. Психолого-педагогические основы объединённого урока / К.А. Москаленко // Липецкий опыт рациональной организации урока : сборник статей / [под ред. М.А. Данилова, В.П. Стрезикозина, И.А. Пономарьова]. – М. : Учпедгиз, 1963. – С. 27–39.

СОЛОВЙОВА Ю.О.

НАРОДНІ РЕМЕСЛА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДИТЯЧОГО САДКА

Народні ремесла є невід’ємною частиною культури України. В сучасній культурі народне мистецтво існує у своїх традиційних формах. Твори народних майстрів завжди несуть у собі любов до рідного краю, вміння бачити й розуміти навколишній світ. Завдяки цьому вироби народних майстрів зберігають свою самобутність і сприймаються як носії цілісної художньої культури.

Народне мистецтво несе в собі тепло рук майстра, розуміння природи, тонке відчуття кольору та композиції. У виробах народних майстрів відображені національні цінності. На жаль, сьогодні наш побут перенасичений предметами широкого вжитку низької якості, багато людей втратили здатність милуватися красою повсякденних речей.

Разом з тим національна культура поступово повертається в наш побут, знаходить своє відображення у творах багатьох сучасних митців. Завдяки мистецькій досконалості та вишуканості форм народне мистецтво приваблює багатьох людей. У сучасній музиці, дизайні одягу дуже широко використовуються етнічні мотиви, люди починають згадувати про своє коріння. Саме тому вкрай необхідним є відновлення українських художніх традицій, яке може здійснюватись, зокрема, через використання в навчально-виховному процесі різних видів народних ремесел.

Саме на цьому шляху можливе відновлення не споживацького, типового для нашого сьогодення, ставлення до краси, а творчого, як це було властиво для побуту давніх українців, коли красу створювали всі, коли ця задіяність у створенні краси набувала масового характеру: усі вишивали, шили, виготовляли вироби з дерева, співали, танцювали.

Проблема використання народних ремесел у дитячому садку висвітлена у працях А. Богуш, Н. Лисенко, Л. Калуської, Н. Халезової. Зокрема, Л. Калуська зазначає, що “народні ремесла можуть бути одним із дієвих засобів трудового виховання, естетичного впливу і морального становлення особистості малюка” [2, с. 5]. Досліджується система використання народних ремесел у роботі з дітьми, методи і прийоми ознайомлення з народними промислами й ремеслами, методична робота з цього питання з вихователями та батьками. Актуальною залишається проблема підготовки педагогічних кадрів до впровадження народних ремесел у навчально-виховний процес дошкільних закладів.

Метою статті є визначення ролі народних ремесел у системі професійної підготовки майбутніх вихователів дитячого садка, розкриття важливості естетичного сприйняття дійсності через засвоєння й осмислення творчої спадщини свого народу.

Заняття з декоративно-вжиткового мистецтва та художньої праці повинні бути спрямовані на розширення знань про ремісницькі традиції народу, процес і послідовність виготовлення виробів, властивості матеріалів, оволодіння практичними вміннями та навичками, виховання культури й естетики праці.

Організація навчання має спиратися на принципи науковості, систематичності й системності, зв'язку навчання з життям. Необхідно сформувати в майбутніх вихователів здатність до естетичного сприйняття різних видів народних ремесел, виробити необхідні уміння і навички. Студенти повинні усвідомити, що народні ремесла є одним із дієвих засобів морального, трудового й естетичного виховання дошкільників. Завдяки прилученню до народних ремесел можна викликати інтерес до історії та традицій свого краю, бажання оволодіти прийомами виготовлення виробів з різних матеріалів, виховати повагу до результатів людської праці.

Використання народних ремесел у системі професійної підготовки майбутніх вихователів дитячого садка створює умови для розвитку таких елементів творчого мислення, як уява, фантазія, здатність до створення виразних образів.

Важливим елементом підготовки до сприйняття студентами образотворчої спадщини є відбір творів народних майстрів. Безпосереднє естетичне почуття, що виникає при сприйманні того чи іншого виробу, впливає на ставлення до національного мистецтва в цілому. Зацікавленість викликають справді оригінальні твори, що уособлюють найкращі здобутки етнокультури. Серед них можна назвати твори таких народних майстрів, як М. Приймаченко, П. Власенко, Т. Пата, Є. Миронова, І. Сколоздра, Ф. Панко. Твори цих майстрів характеризуються тонким відчуттям кольору та композиції, у них знайшли відображення естетичні смаки народу, реалії побуту, соціальні мотиви, розуміння явищ навколишнього світу. Тут органічно поєдналося реальне з фантастичним, казка з правдою життя.

У процесі спілкування з творами народного мистецтва студенти засвоюють особливості композиційної побудови виробів, особливості ритму, ліній, орнаментів.

Студенти розглядають народні ремесла за такими тематичними напрямками: витинанка, вишивання, розпис, писанкарство, кераміка.

Ознайомлення з витинанкою передбачає вивчення історії виникнення і розвитку цього виду українського декоративно-прикладного мистецтва, його регіональних особливостей (подільські, подніпровські, прикарпатські витинанки), принципів функціонування витинанок у системі хатнього декору, способів виготовлення, традицій і звичаїв, пов'язаних з ними.

Щодо вишивки, то студенти вивчають регіональні особливості орнаменту та кольорової гами вишитих виробів, їх використання в обрядових дійствах. Особлива увага звертається на символіку кольору (червоний колір символізує любов, чорний – журбу, блакитний – небо, зелений – трави, жовтий – колоски).

Під час вивчення декоративного розпису звертається увага на особливості композиційної побудови, основні орнаментальні мотиви ("вазон", килимова композиція, фриз), на практичних заняттях виконують різні види українського розпису.

Вивчення основ писанкарства передбачає знайомство з найпоширенішими способами виготовлення писанок (крашанки, дряпанки, крапанки, мальованки, восковий розпис), етнорегіональними різновидами орнаментальних композицій, основними мотивами українського писанкарства: Берегиня (стилізоване зображення жіночої фігури, що виконує роль оберегу), дерево життя (символ небесної вісі,

природи, що постійно відновлюється), сонце (символ світла й життя), хрест (символ Всесвіту, знак чотирьох сторін світу, сезонів).

Кераміка (ліплення) є дуже важливим видом декоративно-прикладного мистецтва в практиці дошкільного закладу, оскільки сприяє розвитку сенсомоторики, дрібних м'язів рук. Знайомство з керамікою включає розгляд регіональних особливостей гончарства (опішнянська, василівська, гуцульська кераміка), опанування способами виготовлення та оздоблення виробів з глини.

Студентам слід пояснити, що загальним поняттям “кераміка” називають майоліку, порцеляну, фаянс, теракоту, що відрізняються між собою складом глини та прийомами художнього оформлення виробів. Майбутні вихователі повинні засвоїти основні прийоми ліплення (відривання, розкочування, сплющування, з'єднування тощо), навчитися ліпити посуд, іграшки за народними мотивами. Вони повинні добре відчувати матеріал, щоб у майбутній роботі з дітьми не виникало ускладнень.

У ході підготовки майбутніх вихователів до впровадження народних ремесел в навчально-виховний процес дошкільних закладів використовуються різні методи і форми роботи: педагогічні ради, семінари, консультації, практикуми, вивчення мистецтвознавчої літератури, вироблення практичних навичок роботи в різних галузях народного мистецтва. Але найважливішим, на нашу думку, є вивчення інтересів дітей, створення передумов для формування позитивної мотивації до творчості. Вихователь повинен створити таку атмосферу, яка викликала б інтерес до ремесел, сприяла виникненню бажання навчитися виготовляти красиві речі.

У зв'язку з цим доцільно організувати зустрічі з народними майстрами, оскільки живе спілкування з представниками окремих напрямів українського декоративно-прикладного мистецтва допомагає краще зрозуміти специфіку їх творів, опанувати способи виконання тих чи інших виробів. Корисним для студентів також буде відвідання художнього музею, різноманітних виставок і ярмарків народного мистецтва.

Заняття народними ремеслами не повинні обмежуватись стінами навчального закладу. Цікаво викладена інформація спонукає студентів до самостійного пошуку, висунення нових ідей, здійснення подальших досліджень у цьому напрямі. Наприклад, викладач, розповідаючи про конкретний вид народного мистецтва, повинен наводити цікаві факти, події, пов'язувати мистецькі відкриття з історичними реаліями того часу.

Історію виникнення окремого ремесла, його розвиток і вдосконалення техніки потрібно пов'язати з розвитком держави загалом, звернути увагу на притаманність кожному регіону України своїх особливостей орнаменту, кольорової гами тощо.

Зокрема, розповідаючи про кераміку як один з найважливіших видів українського декоративно-прикладного мистецтва, можна приділити увагу гончарству зарубинецької і черняхівської культур, винаходу гончарного круга, розвитку кераміки Київської Русі, творам сучасних народних майстрів-керамістів.

Під час знайомства з вишивкою особливу увагу потрібно звернути на регіональні особливості вишитих виробів, їх використання в обрядових дійствах. Цікавими є також легенди і повір'я про виникнення писанки.

Важливим елементом практичної підготовки майбутнього вихователя до впровадження в навчально-виховний процес дошкільних закладів народних реме-

сел є розробка дидактичних ігор, пов'язаних з українським декоративним мистецтвом (“Маленькі гончарі”, “У керамічній майстерні”, “Що таке обереги?”, “Ярмарок”). Наприклад, під час проведення гри “Сорочинський ярмарок” діти продають та купують різні вироби, розповідають про них, вихователь спонукає дітей пригадати вірші, прислів'я та приказки про глиняні вироби, писанки, рушники.

Велика роль у процесі цілісного сприйняття національних художніх традицій належить фольклору, особливо в умовах сучасного дитячого садка, де все більшої популярності набувають інтегровані заняття. Вихователь повинен уміти органічно поєднувати заняття з декоративно-прикладного мистецтва з народними піснями, казками, загадками, прислів'ями та приказками. Головним його завданням є створення такого середовища, яке викликало б інтерес до народних ремесел.

Зокрема, на заняттях із зображувальної діяльності діти із задоволенням оздоблюють зображення окремих частин одягу і предметів побуту різноманітними візерунками, притаманними українській народній вишивці.

Зацікавленість керамікою виникає завдяки організації виставки різних гончарних виробів: глечиків, куманців, іграшок, інсценування за їх допомогою сюжетів українських народних казок, загадування й відгадування загадок про вироби з глини, створення ігрових ситуацій.

Заняття, яке знайомить дітей з народними ремеслами, може проводитись у кімнаті, стилізованій під стародавнє житло. Наприкінці цього заняття доцільно організувати конкурси на кращий рушник, народний костюм, глиняну іграшку або посуд.

Висновки. Оскільки вихователь є центральною фігурою в дошкільному закладі, то від нього вимагається постійне вдосконалення власних знань, використання досягнень передового педагогічного досвіду, пошук нових форм роботи з дітьми. Він повинен примножувати морально-духовні цінності, сприяти зв'язку поколінь. Народні ремесла в цьому сенсі слугують своєрідною сполучною ланкою між історичною минувщиною та сучасністю. Народне мистецтво, національне за змістом, здатне активно впливати на духовний розвиток студента, формування його громадянських якостей і почуттів. У процесі взаємодії з творами національного мистецтва засвоюється певна інформація, з'являється досвід естетичного сприйняття, чому сприяє універсальність художньої мови творів. Отже, використання народних ремесел у системі професійної підготовки майбутніх вихователів дитячого садка має стати дієвим засобом упровадження традиційних культурних норм та цінностей, естетичних уявлень та переконань.

Література

1. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі / А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К. : Вища школа, 1994. – 398 с.
2. Калуська Л.В. Народні ремесла у дитячому садку / Л.В. Калуська. – Х. : Ранок, 2004. – 64 с.
3. Кара-Васильєва Т.В. Українська народна вишивка / Т.В. Кара-Васильєва, А.О. Заволокіна. – К. : Либідь, 1996. – 96 с.
4. Крутенко Н.Г. Розповіді про кераміку / Н.Г. Крутенко. – К. : Либідь, 2002. – 252 с.
5. Найден О.С. Орнамент українського народного розпису / О.С. Найден. – К. : Наук. думка, 1989. – 136 с.
6. Пошивайло О.М. Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна / О.М. Пошивайло. – К. : Молодь, 1993. – 408 с.

7. Скуратівський В.Т. Берегиня / В.Т. Скуратівський. – К. : Рад. письменник, 1987. – 278 с.
8. Скуратівський В.Т. Писанка тисяча років тому / В.Т. Скуратівський // Україна. – 1992. – № 26. – С. 16–17.
9. Станкевич М.Є. Українські витинанки / М.Є. Станкевич. – К. : Наук. думка, 1986. – 123 с.
10. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII–XVIII ст.) / О.Р. Тищенко. – К. : Либідь, 1992. – 189 с.
11. Халезова Н.Б. Декоративная лепка в детском саду / Н.Б. Халезова. – М. : ТЦ Сфера, 2005. – 112 с.
12. Художня культура України : навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Масол. – К. : Вища школа, 2006. – 239 с.

СТАРКОВА Н.О.

РОЗВИТОК У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВНЗ ЗДІБНОСТЕЙ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ТЕКСТОМ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Автономна діяльність щодо підвищення рівня володіння іноземною мовою найчастіше пов'язана з читанням як з джерелом професійної інформації.

Програма ставить перед майбутніми спеціалістами завдання з формування та розвитку здібностей для самостійної роботи з текстом, що є основною умовою підготовки студентів до практики володіння різними видами читання та їх використання.

До цього питання у своїх статтях зверталися: А.Я. Багрова, І.Д. Людмирська, С.К. Фоломкіна, З.І. Кличникова, Н.Д. Гальськова, Е.Б. Яструбова та інші.

Актуальність цієї теми є беззаперечною, адже у ХХІ ст., що характеризується впровадженням комп'ютерної техніки інноваційних технологій у всі сфери життєдіяльності людини, полегшенням доступу до інформації будь-якою мовою, можливістю укладання інтернаціональних угод, швидким розвитком бізнес-зв'язків між країнами, вивчення іноземної мови є невід'ємною складовою обраної професії.

У цій статті розглянуто певні способи опрацювання тексту та види завдань, котрі сприяють розвитку в студентів здібностей до самостійної роботи з опрацювання тексту з метою виокремлення в ньому та подальшого опрацювання інформації.

Мета статті – розглянути читання, його види й результати, які можна буде отримати при вивченні іноземної мови студентом під час навчального процесу у ВНЗ, комбінуючи аудиторну та самостійну позааудиторну роботи.

Найпростішим видом читання є ознайомлювальне, яке має пізнавальний характер. Робота над текстом полягає у вилученні основної інформації, зазвичай з великих текстів, визначенні теми тексту та розподілі інформації на головну та другорядну [1; 2].

Вивчальне читання спрямоване на повне розуміння тексту та виділення головної думки. На відміну від ознайомлювального читання, де акцент робиться на мовному змісті (термінології, ключових словах-зачіпках), вивчальне читання має за мету максимально точний переклад прочитаної інформації. Для закріплення цього виду читання використовуються вправи у вигляді тестів, що містять не загальні фрази, а конкретні деталі й уточнення, за допомогою яких можна визначити, наскільки точно був зрозумілий прочитаний текст [5; 6; 11].

Наступним є оглядове читання, що передбачає загальне ознайомлення з текстом. Під час його виконання необхідно оволодіти швидким вилученням інформації.